

עלון ישיבת הר-עציון לתלמידיה בצה"ל ובשיבה

שיחת ראשי הישיבה

חטא משה ואהרן – ההחמצה הרב אהרן ליכטנשטיין שליט"א*

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם (כ', יב)
הפסוק מתאר טרגדיה גדולה מאוד: משה ואהרן, שהנהיגו את עם ישראל במשך דור וחצי ופעלו כל כך הרבה למענו, אינם זוכים להיכנס עמו לארץ.

טרגדיה זו העסיקה רבות את חז"ל ואת הפרשנים, במיוחד לאור העובדה שאין ברור במה חטאו. הפסוק סותם ואינו מפרש את חטאם, ובפרשנים מצויות כמה דעות בעניין זה.

רש"י מסביר שחטאם היה בכך שהקב"ה ציווה אותם לדבר אל הסלע (פסוק ח) והם הכו אותו (פסוק יא). הייתה כאן, אם כן, סטייה מציווי של הקב"ה, ורש"י מסביר שיש כאן גם חוסר קידוש ה':

שאלו דיברתם אל הסלע והוציאתי הייתי מקודש בעיני העדה, ואמרים "מה סלע זה, שאינו מדבר ואינו שומע ואינו צריך לפרנסה, מקיים דיבורו של מקום – קל וחומר אנו"

מכל מקום, עיקר החטא הוא בסטייה מהציווי.

הרמב"ם בשמונה פרקים (פ"ד) מסביר שחטאם היה בכך שכעסו ואמרו "שמעו נא המרים..." (פסוק י). הרמב"ם אמנם סובר (שם) שאדם צריך ללכת בכל מידה בדרך הממוצעת, אך הוא מסייג את דבריו ואומר כי יש כמה מידות שבהן צריך אדם ללכת בקצה האחד ולהתרחק מהקצה השני. אחת ממידות אלו היא הכעס (הל' דעות פ"ב ה"ג). גם הרשב"ם כתב שמשה הכה בסלע "כעין חימה וכעס". ונראה שלכעס הייתה גם תוצאה שלילית: העם חשב שהקב"ה כועס עליו, בעוד שהקב"ה לא כעס עליו.

הסבר שלישי מביא הרמב"ן בשם רבנו חננאל (הסבר זה הובא גם ברבנו בחיי): משה ואהרן חטאו בכך שאמרו "המן הסלע הזה נוציא לך מים" ולא "יוציא ה' לך מים". העם היה עלול לחשוב שמשה ואהרן הוציאו את המים בחכמתם, ובכך יימנע קידוש ה', וזהו שאמר הקב"ה "יען לא האמנתם בי להקדישני".

המדרש הבין כרש"י, שהחטא היה בהכאת הסלע במקום דיבור אליו, והבנה זו הביאה אותו לשאול ("ט, ה) מדוע נענש גם אהרן – הלא משה הוא שהכה?

משל לבעל חוב שבא ליטול גורנו של לוח ונטל שלו ושל שכנו. אמר לו הלוה: אם אני חייב, שכני מה חטא? אף כך אמר משה רבינו: אני הקפדתי, אהרן מה חטא? לפיכך הכתוב מקלסו: "וללוי אמר תמיד וארריך לאיש חסידך, אשר נסיתו במסה תריבוהו על מי מריבה" (דברים ל"ג, ח)

* השיחה נאמרה בסעודה שלישית של שבת קודש פרשת חוקת ה'תשנ"ד וסוכמה על ידי הרב מתן גלידאי. סיכום השיחה לא עבר את ביקורת הרב.

הפסוק מדברים נועד להוכיח שאהרן אכן לא חטא במי מריבה. אולם אם כן השאלה רק מתחזקת: מדוע נענש?

המדרש משיב על כך בהמשך ("ט, ו) על פי הפסוק בקהלת (ח', יד): "יש הבל אשר נעשה על הארץ, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים, ויש רשעים שמוגיע אליהם כמעשה הצדיקים, אמרתי שגם זה הבל". המדרש מקשר, אם כן, בעיה זו לבעיה הכללית של "צדיק ורע לו".

אולם קשה להשלים עם תשובה זו של המדרש: אנו מוצאים את משה מתחנן רבות לפני הקב"ה שיבטל את רוע הגזרה, עד שהקב"ה נאלץ לומר לו "רב לך! אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" (דברים ג', כו), ואילו אהרן לא פצה פה, על אף שלכאורה היה לו טיעון חזק הרבה יותר מזה שהיה למשה.

לאור כל זאת נראה שיש להסביר את החטא אחרת. הפסוק כלל אינו אומר שמשה ואהרן חטאו. הפסוק אומר שהם לא קידשו את השם: "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל"; "על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל" (דברים ל"ב, גא).

העונש לא בא על חטא שעשו אלא על מה שלא עשו. הם לא עברו על ציווי ה', אולם הם החמיצו הזדמנות לקדש שם שמים (גם רבנו בחיי כותב שמשה ואהרן לא חטאו, אלא שהוא מסביר את העונש על פי תורת הנסתר).

אילו היו מדברים אל הסלע היה השם מתקדש הרבה יותר, הייתה מודגשת צייתנותו של הסלע והפסוק "לא בחיל ולא בלחץ, כי אם ברוח..." (זכריה ד', ו) היה בא לידי ביטוי. משה ואהרן החמיצו הזדמנות פז שספק אם תחזור.

אמנם, מי שהכה את הסלע היה משה, אך גם אהרן נענש מפני שהוא התמהמה במקום לדבר אל הסלע ומפני שלא מחה במשה כאשר הכה בו. משה ואהרן אחראים אפוא כאחד להחמצה הגדולה.

לא זו בלבד שמשה ואהרן נענשו על החמצה זו בעונש חמור, אלא שהם גם זכו להתייחסות מחמירה מאוד אליה. בהמשך הפרשה אומר הקב"ה "ואסף אהרן אל עמיו כי לא יבא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר מריתם את פי למי מריבה" (כ', כד) – חטאם נחשב להם למרי. ובפרשת האזינו (ל"ב, גא) נאמר "על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל" – חטאם מושווה למעילה (המקבילה בגמרא (מעילה יח). לעבודה זרה ולגילוי עריות!).

התייחסות מחמירה זו קשורה בוודאי לכך שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה. אפשר שהבנה זו רמוזה בפסוק "המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם" (כ', יג), המקביל לפסוק "בקרבתי אקדש" (ויקרא י', ג). ומה עוד שמשה ואהרן לא החמיצו לגמרי את קידוש ה' אלא רק קידשו אותו פחות ממה שיכלו.

עם כל זאת, ניתן ללמוד מן העובדה שהקב"ה העניש אותם על אף שלא חטאו אלא רק החמיצו הזדמנות גם משהו לגבינו – הקב"ה מתייחס לאדם על פי היחס בין מה שעשה לבין מה שיכול לעשות. אדם יכול לקיים תורה ומצוות, ואף על פי כן להיענש מכיוון שיכול היה לעשות דברים ולא עשאם.

הגמרא (סנהדרין צט). אומרת שכל שיכול לעסוק בתורה ואינו עוסק נכלל בפסוק "כי דבר ה' בזה". ובמקום אחר אומרת הגמרא (ברכות

יב: כי מי שאפשר לו לבקש רחמים על חברו ואינו מבקש נקרא חוטא.

לא נאמר בשום מקום שאדם מצווה להתפלל על חברו, ואף על פי כן מי שאינו עושה כן נקרא חוטא, כיוון שהיה יכול לסייע לחברו ולא עשה זאת. להסתכלות המחמירה כל כך על מי שלא מימש את כל יכולתו יש שתי סיבות:

- 1) בזבוז של פוטנציאל נחשב נזק בידיים. הרמב"ם (הל' שכירות פ"כ ה"ג) כותב בשם רבותיו (הר"י מיגאש) שמי שמסר כרמו לשומר או לאריס בתנאי שיחפור או יזמור וכד' והשומר פשע ולא עשה כן, הרי הוא "חייב כמי שהפסיד בידיים".
- 2) החמצה כזאת נובעת במקרה הטוב מעצלות ובמקרה הרע מחוסר אכפתיות. מי שאינו מתפלל עבור חברו – אך סימן הוא שחברו איננו חשוב לו.

הגמרא (ברכות ה.) אומרת:

אמר רבא ואיתימא רב חסדא: אם רואה אדם שיסורין באין עליו – יפשפש במעשיו... פשפש ולא מצא – יתלה בכטול תורה...
ועל פי דרכנו נוסף: פשפש ולא מצא – יתלה בהחמצה.
אין זה ברור שביטול תורה אסור מבחינה הלכתית-פורמלית – האדם אינו חייב ללמוד תורה במשך כל חייו. אולם ברור לחלוטין שביטול תורה חמור מצד ההחמצה שבו.
אדם צריך תמיד לשאוף לעשות את המקסימום שהוא יכול. אסור לאדם לפעול על פי מעשי חבריו או בהתאם למעשי הדורות הקודמים. אפשר שהפוטנציאל שלהם היה שונה. שומה על כל אדם לממש את הפוטנציאל שלו!

שינוי ייעוד של צדקה

הרב אריאל ג'יאן

בתלמוד ב"ב (ח:): מצינו:

תנו רבנן קופה של צדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה, נגבית בשנים שאין עושים שררות על הצבור פחות משנים ומתחלקת בשלשה כדיני ממונות (פירש"י – לעיין ולתת לכל אחד כפי טפלים התלוין בו).

תמחוי נגבית בשלשה ומתחלקת בשלשה שגבויה וחלוקה שוים (פירש"י – בכל יום מדי יום ביום כדקתני לקמיה לפיכך אין גבוי בשנים שלא יצטרכו לטרוח ולבקש את השלישי לחלק).

תמחוי בכל יום קופה מערב שבת לערב שבת, תמחוי לעניי עולם קופה לעניי העיר, ורשאים בני העיר לעשות קופה תמחוי (פירש"י – לחלק לעניי עולם אם ירבו עליהן) ותמחוי קופה ולשנותה לכל מה שירצו

ע"כ. הרי מפורש בגמרא שבני העיר רשאים לשנות ייעוד של כסף שנאסף למטרה אחת "לכל מה שירצו".

הנה ננסה לבחון האם יש גבולות עד היכן יהיה מותר לשנות את הכסף שנאסף למטרה מסוימת והאם צריכה להיות זיקה בין המטרה הראשונית למטרה הסופית?

במשנה (פ"ב דשקלים מ"ה) מצינו:

מותר עניים לעניים. מותר עני לאותו עני. מותר שבויים לשבויים. מותר שבי לאותו שבי

ע"כ. הרי לפנינו שכסף שנאסף למטרה אחת חייבים להשתמש בו לאותה מטרה ולא עוד אלא אפילו בעודף צריך להשתמש לאותה מטרה ואף לאותו אדם שעבורו נאסף הכסף.

אולם בתלמוד ערכין (ו-ו): מצינו:

תנו רבנן סלע זו לצדקה עד שלא באתה ליד גבאי מותר לשנותה, משבאתה ליד גבאי אסור לשנותה...

תנו רבנן ישראל שהתנדב מנורה או נר לבית הכנסת אסור לשנותה. סבר רבי חייא בר אבא למימר לא שנא לדבר הרשות ולא שנא לדבר מצוה. אמר ליה רב אמי הכי אמר רבי יוחנן לא שנא אלא לדבר רשות, אבל לדבר מצוה מותר לשנותה

ע"כ. הרי לפנינו שני היתרים לשנות כספי צדקה:

א. רק לאחר שהכסף הגיע ליד הגבאי אסור לשנותו אבל קודם לכן מותר לשנות אף על פי שהאדם אמר שיתן כסף זה לצדקה מסוימת.

ב. כל מה שאמרנו שאסור לשנות כספי צדקה זה דווקא לדבר רשות, אבל להשתמש בכסף למצוה אחרת מותר.

עוד מצינו בתלמוד ב"ב (לו:):

ההוא גברא דתקע לחבריה שלחיה רב טוביה בר מתנא לקמיה דרב יוסף...

אמר ליה ההוא גברא הואיל ופלגא דזוזא הוא לא בעינא נתביה לעניים. הדר אמר ליה נתביה ניהלי איזיל ואברי ביה נפשאי. אמר ליה רב יוסף כבר זכו ביה עניים ואף על גב דליכא עניים הכא אנן יד עניים אנן

ע"כ. הרי לפנינו אדם שפגעו בו והיה צריך לקבל פיצוי כספי ובגלל שהסכום היה קטן החליט שאין לו צורך בו ולכן הוא תורם אותו לעניים. לאחר מכן חזר בו אותו אדם ורצה את הכסף לעצמו, אמר לו רב יוסף שאינו יכול לקבל את הכסף כיוון שכבר זכו בו העניים במה שאמר קודם שיתנוהו לעניים, ואף על פי שאין כאן עניים מכל מקום רב יוסף עצמו הוא "יד ארוכה" של העניים ונחשב הדבר שהעניים זכו בכסף זה ולכן אין האדם יכול לחזור בו.

בחידושי הר"י מיגאש (ב"ב ח:): כתב ליישב בין הסוגיות שדווקא מקופה לתמחוי ומתמחוי לקופה מותר לשנות כיוון שהכל צורך עניים, אבל לשנות לדבר אחר שאינו מצורכי עניים אסור והוי גזל עניים.

ומה שאמרו בערכין (ו:): שאדם שהתנדב מנורה או נר לבית הכנסת מותר לשנותה לדבר מצוה אחרת אבל לא לדבר הרשות, זה משום שעיקר התרומה מטרתה לצורך בית הכנסת ולטובת בני העיר אך אין משנה מה יקנו בכסף עבור בית הכנסת. אבל דבר שהקדישוהו לצורך עניים אין לבני העיר שום רשות לשנותו לדבר אחר.

בספר יד רמ"ה (ב"ב ח:): מצאתי עיקרון אחד שמוותר לשנות לצורכי עניים ואפילו ממזון לכסות או איפכא, אבל שלא לצורכי עניים אסור לשנות משום גזל עניים.

עוד מצאתי בדברי הרא"ש (ב"ב פרק א', סי' כט) שהביא פירוש ר"ת על מה שאמרו בערכין (ו). שרק קודם שבאה התרומה לידי גבאי מותר לשנותה, אבל לאחר שבאתה התרומה לידי גבאי אסור לשנותה. ור"ת איירי דווקא בגבאי שרוצה לשנות מדעתו, אבל ציבור יכולים לשנות את התרומה אפילו לאחר שבאה לידי הגבאי.

ולכן בני העיר שגבו כסף מותר להם לשנותו לכל מה שירצו אפילו שלא לצורך עניים כיוון שעל דעתם אספו כסף זה (ודחה בזה דעת הר"י מיגאש), שכן משמע בלשון "לכל מה שירצו" (לכן צידד בדעת ר"ת).

עוד מצאתי לרב יעקב אריאל בשר"ת באהלה של תורה ח"ה (סי' עה) שכתב בהסבר דעות ר"ת והר"י מיגאש, שלדעת ר"ת הפרנס אינו כגבאי וידו אינה כיד העני וכיוון שהעניים לא זכו עדיין בכסף שבקופה לכן רשאים הפרנסים לשנותם על פי צורכי אנשי העיר אפילו לדבר הרשות, אבל כשהכסף הגיע ליד הגבאי הוא נתפס בקדושת צדקה והעניים זוכים בו ולכן אין הוא יכול לשנותו לדבר הרשות. אולם לדעת הר"י מיגאש מיד עם איסוף הכסף הוא נתפס

וכתב להשיב שאנשי האגודה שאספו את הבגדים מותרים לשנות את האנשים אליהם יגיעו הבגדים ואפילו לר"י מיגאש מותר אם עושה כן לצורך עניים. אולם כיוון שהרא"ש כתב להתיר רק בגלל שיוכלו לגבות פעם נוספת, לכן אין להתיר אלא אם כן יוכלו לאסוף פעם אחרת בגדים עבור אותם האנשים שאספו עבורם עכשיו.

בקדושת הצדקה והעניים זוכים בו ולכן אפילו הגבאים אינם יכולים לשנות כסף זה לדבר הרשות.

עוד מצאתי לגר"מ פינשטיין בשו"ת אג"מ ח"ב (חיד"ד ח"א סי' קמח) שנשאל בדין בגדים שנאספו עבור פליטי פולין ועכשיו אי אפשר לשלוחם אליהם בגלל המלחמה אם רשאים ליתנם לעניים אחרים ואם רשאים למוכרם ולשלוח המעות?

קוראים את הפרקים מבלי לשים לב לתארוך, אפשר לחשוב שיש תהליך קצר – עליית זרובבל, בניית המזבח, התנגדות לבנייה ולבסוף מגיעים עזרא ונחמיה ומתגברים על ההתנגדות.

חז"ל בסדר עולם נוטים לגישה זו, על דרך הדרש, ומתארים את התקופה כקצרה יחסית. אבל התאמת סדר הפרקים לסדר מלכי פרס, כפי פשוטו של מקרא והקשרו ההיסטורי, מעידה על משך זמן ארוך בהרבה.

בימינו, כאשר חושבים על ההיסטוריה של העליות לארץ ישראל, הדגם הקלאסי עליו חונך הנוער העברי בישראל, והאתוס הציוני שקדם לו כבר בגולה, הוא המודל של ימי יהושע בן נון.

בימי יהושע, ה' הבטיח את הארץ, עם ישראל הגיע מגלות מצרים, כבש את הארץ, גרש את הגויים אשר בה והתנחל בכל מרחביה. ספרות נביאים ראשונים נלמדת במערכת החינוך חזור ולמוד, ואילו ספרות בית שני, הן ספרי עזרא ונחמיה, הן ספרי חגי זכריה ומלאכי הנביאים, אינה נלמדת כמעט בכלל. הדגם של יהושע הוא דגם ניסי ונפלא, אך אינו דומה כלל למתרחש בימינו. דווקא הדגם של ימי שיבת ציון דומה לתקופתנו.

מה קורה כאשר אנו מבקשים להשוות את ימי ראשית הציונות דווקא לתקופה אחרת? האם המכנה המשותף גובר או מתעמעם?

- כמות העולים – בספר יהושע מדובר על כניסה של כל עם ישראל שנדד במדבר, אך בשיבת ציון ובימי ראשית-הציונות מדובר רק על מיעוט עולים, בשלבים שונים של עליות.
- מעמד העולים – בספר יהושע מנהיגי העם מובילים את הכניסה, אך בשיבת ציון ובימינו מרבית המנהיגים נותרים בחו"ל ומרבית העולים משתייכים למעמדות הנמוכים.
- בקשת אישור מהמעצמות – יהושע לא התייחס כלל לממלכות שמסביב לארץ ובתוכה, אלא אם נלחם בהם. שבי ציון ומנהיגי העליות המודרניות, נזקקו לאישור המעצמות: פרס של אז, העותמאנים, הבריטים, חבר הלאומים והאר"ם בימינו.
- רמה רוחנית – אצל יהושע מדובר בעם שראה התגלויות מופתיות של הקב"ה, ובהנהגה של כל העם על פי התורה. בימי שיבת ציון הישנה והחדשה, העולים משתייכים למעמד רוחני נמוך יחסית. בזמן עזרא לא עמדו בלחץ ההתבוללות, עזרא ונחמיה נאבקו במחללי שבת, נישואי תערובת. גם העליות לארץ בתחילת המאה הקודמת התאפיינו ביהודים שהשאירו את המסורת באירופה – "עולם ישן עדי יסוד נחריבה". מדינת ישראל החדשה היא מדינה חילונית.
- התמודדות עם יושבי הארץ – יהושע משאיר ליושבי הארץ שלוש ברירות (מלחמה, בריחה או כניעה), אך שבי ציון והעולים לארץ בדור האחרון לא יכלו להציב דרישות כה גבוהות ונאלצו להתמודד עם מלחמות נמשכות בעצימות משתנה, לבנות תוך כדי אחיזה בחרב, טרור, ומאבק על זכות הישיבה בארץ מול המעצמות והעמים שמסביב.
- יחס יהדות התפוצות – בספר יהושע לא קיימת התמודדות עם יהדות חז"ל, כיוון שזו איננה קיימת, אך בימי שיבת ציון ובימינו, ישנו קשר הדוק והגולה מעודדת את העולים (יעויין בפרק א'). מעודדת, תומכת, תורמת, אך לא עולים לארץ.

משמעות שיבת ציון בימינו

הרב ד"ר יהודה ברנדס*

לאחר הצהרת כורש, מתחיל עם ישראל היושב בציון בעבודת הקורבנות:

וַיַּעַן הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעָרִים וַיֹּאסְפוּ הָעָם כָּאִישׁ אֶחָד אֶל יְרוּשָׁלַם. וַיָּקָם יְשׁוּעַ בֶּן יוֹצָדָק וְאַחֵי הַכֹּהֲנִים וַיִּרְבְּבוּ בֵּן שְׂאֵל־תִּימָל וְאַחֵי וַיִּבְנוּ אֶת מִזְבַּח אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְהַעֲלוֹת עָלָיו עֹלוֹת כַּתּוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ אֶל־אֱלֹהֵים. וַיָּבִינוּ הַמִּזְבֵּחַ עַל מְכוֹנְתָיו כִּי בְּאִמָּה עָלִיהֶם מַעֲמֵי הָאָרְצוֹת וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה עֹלוֹת לַבֶּקֶר וְלָעֶרֶב (ג', א-ג)

בעוד שבפרקים א-ג נוצרת תמונה כמעט אידיאלית של העליה, העולים והשבת העבודה לירושלים, חטיבת הפרקים השניה בספר (פרקים ד-ו), יוצרת רושם הפוך: שיבת ציון נתקלת בקשיים מרובים. ראשית, העולים מגלים שהארץ לא ריקה, ולא זו בלבד, אלא שהיושבים בה הם "צרי יהודה ובנימין" (חז"ל טוענים שאלו הם הכותים).

סיפור הגעתם של אנשים אלו לארץ מובא בספר מלכים (מל"ב י"ז), כאשר הם יראים מה' ועדיין עובדים ע"ז, בעקבות עצת כהן ממלכת שומרון, שנתנה על ידי מלך אשור לטפל במכת האריות. הם ניגשים לזרובבל וישוע ומבקשים לבנות איתם את מזבח ה':

וַיִּשְׁמְעוּ צָרִי יְהוּדָה וּבְנֵימִן כִּי בָנֵי הַגּוֹלָה בּוֹנִים הֵיכַל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. וַיָּשׂוּ אֶל זָרְבָבֶל וְאֶל רָאשֵׁי הָאָבוֹת וַיֹּאמְרוּ לָהֶם נִבְנֶה עִמָּכֶם כִּי כָכֶם נִדְרָשׁ לָאֱלֹהִים וְלוֹ אֲנַחְנוּ וְזָכִים מִיָּמֵינוּ אֲסַר חֲדָן מֶלֶךְ אֲשׁוּר הַמַּעֲלָה אֲתָנוּ פֶּה (א-ב)

ראשי העולים מסרבים, ומעדיפים לבנות בעצמם, ומנקודה זו ואילך, צרי יהודה ובנימין מפריעים להתקדמות תהליך הבנייה:

וַיֹּאמְרוּ לָהֶם זָרְבָבֶל וַיְשׁוּעַ וְשָׂאֵר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לֹא לָכֶם וְלָנוּ לְבִנּוֹת בֵּית לָאֱלֹהִים כִּי אֲנַחְנוּ וְחַד נִבְנֶה לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּאֲשֶׁר עָנָה הַמֶּלֶךְ כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס. וַיְהִי עִם הָאָרֶץ מִרְפִּים יְדֵי עַם יְהוּדָה וּמְבַהֲלִים אוֹתָם לְבָנוֹת. וְסָבְרִים עֲלֵיהֶם וַיַּעֲצִים לְהַפֵּר עֲצָתָם כֹּל יְמֵי כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס וְעַד מַלְכוּת דָּרְיוֹשׁ מֶלֶךְ פָּרַס (ד', ג-ה)

בימי אחשוורוש נכתב כתב שטנה על יהודה וירושלים. במכתב מובא שהיהודים בונים את ירושלים, ואם היא תבנה, כותבי השטנה מאיימים שבנינה של ירושלים, העיר המרדנית, תגרום שוב למרידות ולהפסקת המסים. הבנייה נפסקת.

הנביאים חגי וזכריה מעודדים את החזרה לבניה. דרוש שואל מדוע העם מעוניין לבנות, והם שולחים לו מכתב שגלו, ובזכות כורש חוזרים לבנות. לאחר חלופת המכתבים, שבי ציון חוזרים לבנות. בפרק הבא, פרק ז', מתחיל פרק חדש של תקופת ציון – עליית עזרא.

מתחילת הבנייה והקמת המזבח בתחילת שיבת ציון, ימי ששבצר, ועד לעליית עזרא וחנוכת המקדש כולו, עברו עשרות שנים. אם

* השיעור הועבר על ידי הרב יהודה ברנדס בכ"ב סיוון ה'תשע"ב במסגרת תכנית התנ"ך, כסיכום ללימוד פרקים ד-ו בספר עזרא. השיעור סוכם על ידי אורי חיבה. סיכום השיעור עבר את ביקורת הרב. הפנייה סתמית במאמר מכוונת לספר עזרא.

• יחס העולים לעשייה – בספר יהושע העם אופטימי ומסתער על הארץ, אך גם בימי עזרא ונחמיה וגם בתחילת המאה הקודמת, עולים רבים הזוכרים את העבר מבכים את המצב הנוכחי – "וְרַבִּים מֵהַפְּהָנִים וְהַלְוִיִּם וְרַאשֵׁי הָאֲבוֹת הַזְּקֵנִים אָשֶׁר רָאוּ אֶת הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן בְּיַסְדּוֹ זֶה הַבַּיִת בְּעֵינֵיהֶם בְּכִים בְּקוֹל גָּדוֹל" (ג', יב). לאור כל הדברים הללו, מן הראוי להשיב את כבודם האבוד של ספרי שיבת ציון, ולהעמידם במקום מרכזי בלימוד התנ"ך גם בימינו, ואולי במיוחד בימינו, ולנסות ללמוד מן הימים ההם לזמן הזה.

כהשלמה לדיון על מצבם של יושבי ארץ ישראל בזמן שיבת ציון, כדאי להתבונן במתרחש גם מנקודת המבט הלא-מוכרת של הנשארם בבבל.

אם נבחן את כל פעלם ועשייתם של עזרא ונחמיה והמאמץ שהשקיעו בשיבת ציון, אפשר לראות כי עם ישראל פועל באופן אקטיבי בדרכו לעליה ארצה, לסיים את הגלות ולבנות את בית המקדש. הם לא חיכו לגאולה ניסית ולא ציפו לירידת בית המקדש באש מן השמים.

אולם, המהלך לא סחף את כל יהדות הגולה. לכאורה, אם היו עולים יותר אנשים, ומן המעמדות הגבוהים וחשובי היוחסין, האוכלוסייה בארץ היתה מתחזקת. החברה בארץ ישראל היתה עולה ברמתה, והמצב היה נראה טוב בהרבה, מבחינת הכוח וההשפעה של העולים והיחס בינם ובין יהדות חוץ לארץ.

אבל, יהודי בבל מסתכלים על העלייה באופן חשדני. הגמרא בכתובות (ק'): מביאה מימרא של רב יהודה שדורש את הפסוק:

בְּבֵלָה יִבְאֹוּ וְשָׁמָּה יִהְיוּ, עַד יוֹם פְּקֻדֵי אֲתֶם (ירמיהו כ"ז, כב)
 כמצוה מחייבת להשאר בבבל עד עת הפקידה. הקב"ה הוא שאחראי להעלות את עם ישראל, ולא זרובבל, עזרא ונחמיה.

התודעה של יהודי בבל היא שלאחר חורבן הבית, השכינה שורה בבתי הכנסיות שבבבל, והעולים הם הפריפריה השולית. יהודי בבל לא היו מוכנים לינשא לתושבי חוץ, והעולים לארץ נחשבו פסולי חיתון בצורה יחסית:

היינו דאמר רב יהודה אמר שמואל: כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל (קידושין סט:)

בארץ ישראל ישנם נישואי תערובת בגלל אופיים הפחות דתי של העולים.

אין בידינו כמעט ידיעות על לימוד התורה בבבל מאז גלות יהויכין ועד תקופת המשנה, אבל המסורת הבבלית היתה שנשמרה שם רציפות של תורה. והדעת נותנת שכן הוא. שהרי גלות "החרש והמסגר" הביאה לבבל את כל גדולי ירושלים, ומעולם לא שמענו שנפסקה שלשלת התורה בבבל.

אמנם, בכל תקופת בית שני והמשנה אנו ניזונים מן המסורות ההיסטוריו-תורניות של ארץ ישראל, אבל פה ושם שומעים רמזים על תורת בבל. חכמים כהלל הזקן ונתן הבבלי שעלו מבבל, אבוה דשמואל וחכמי הדור שקדם לירידת רב וראשית האמוראים שם, מסורות תלמודיות והלכתיות בביליות המשוקעות בבבלי, ותיעוד באגרת רב שריא גאון ותקופת הגאונים על העבר המפואר והרצוף של תורת בבל. עם ירידת רב לבבל בימי חתימת המשנה, פורח (מחדש?) המרכז הבבלי, התלמוד הבבלי ומסורת גאוני בבל היא יסוד ההלכה שבידינו.

מנקודת המבט הבבלית, הגלות מעולם לא הסתיימה. הפרקים החשובים בספרי עזרא ונחמיה הם אלו שמתארים את **חולשת** המצב בארץ ישראל, ולא ביטויי השמחה של העולים. כאשר חלק מהעולים בוכים בזכרם את הבית הראשון, מדובר על הצדקה לשיטה שאין לעלות. גם הפסקת הבנייה מחמת ההפרעות וההלשנות משכנעת את יהודי בבל שצדקו בכך שלא עלו, שהרי אין זו עת "יום פקדי אותם".

יהודי בבל ציפו לעלייה בדומה לכיבוש יהושע, ואם לא זכינו לעלייה כזו, אין סיבה לעלות. אנשי ארץ ישראל לא מצליחים להפקיע מחשבה זו מתודעת יהדות בבל. גם כשנגזרת גזירה על יהודי בבל, הם לא הסיקו מזה שיש לעלות לארץ, כיון שהמצב בארץ לא היה יותר טוב. ולכן, גם מגילת אסתר לא מסתיימת בעליה המונית. אין צורך לומר שתפיסה דומה קיימת גם בדורות האחרונים בחלק נכבד מיהדות התפוצות.

האתגר שמציבים ספרי שיבת ציון ליהדות דורנו הוא ברור – כיצד מעצימים את כוחו של הישוב המתחדש בארץ ישראל, בחומר וברוח, וכיצד משנים את ההשקפה ה"בבלית" שאינה מוכנה לעלות, להשתתף או בכלל לראות בישוב המתחדש בארץ ישראל פעמי גאולה ותקוות משיח.

יש לשים לב, שזו אינה השקפה "חילונית" דווקא, שהרי דווקא בין חכמי ישראל ושלומי אמוני תורתה, מופיעה ההתנגדות החריפה, העקרונית והמנומקת למהלך של שיבת ציון, אז כהיום.

לא על עצם ההקבלה הזו באתי לקבול, אלא על השלכותיה מרחיקות הלכת ברמה ההשקפתית. יש להתחשב במגוון תמורות שחלו במציאות מאז ועד היום.

מעמדם של תושבי המדינה אליה מתייחס הרב עלה באופן משמעותי. גם בנודע לכמות היהודים המציאות כיום שונה, ולמעשה, כיום המרכז היהודי הגדול בעולם הוא בארץ. בקשר לרמה הדתית, הן בראשית ימי הציונות והן בימינו-אנו, ישנם אמנם חילונים רבים, אך כיום אחוזים ניכרים מהם שומרים על אלמנטים סמליים לכל הפחות. לדוגמא: מספר הצמים ביום כיפור לפני שנה וחצי, עמד על 86% מהיהודים בארץ (בקרב האוכלוסייה היהודית מעל גיל מצוות).

לעניין אפשרו האמפריה השלטת, כיום אין אימפריה השולטת עלינו. אם יטען הטוען שארצות הברית היא כזו, אשאל אותו לאיזו כנסת הוא מצביע, לאיזה חוק הוא מחוייב, לאיזה צבא הוא עתיד להתגייס ולאיזו ממשלה הוא משלם מיסים.

נכון, ארצות הברית מעבירה לממשלת ישראל סכומי כסף מרובים, אך זה כבר במגרש של קח-תן. כלומר: אמריקה נותנת לנו כסף, אז מגיע להם משהו בתמורה. אבל אנחנו לא נשלטים על ידיהם!

תגובה

לשבת בבתיכם ספונים!*

איתן רוזנפלדר*

הַעַת לְכֶם אֲתֶם לְשַׁבַּת בְּבֵיתְכֶם סְפוּנִים וְהַבַּיִת הַזֶּה הָרֵב (חגי א, ד)
 ראשית אני חש צורך לציין, שמאוד נהנית משיעורו של הרב ד"ר ברנדס, שערך בשיעורו הקבלה בין התקופה דאז לתקופתנו, לאור הפסוקים שדורשים זאת.

* המאמר נכתב כתגובה לשיעורו של הרב ד"ר יהודה ברנדס, אשר סיכמו מובא בע"ה בגיליון זה.

האנשים. תיאור האנשים היושבים ספונים בבתיהם נשמע מתפייט למדי; לא כך בדיוק היו פני הדברים. גם הספונים בבתיהם היו נתונים לסכנות ולאויבים מבחוץ, ונאצלו להתמודד עם הדברים. העלייה לארץ, גם עבור היהודים שלא השתתפו כנדרש בבנין המקדש, תבעה מאמצים מרובים.

כפי שהזכרתי לעיל, מצבנו כיום טוב הרבה יותר. אולי אנו צריכים גם ללמוד, שאנו צריכים להשתדל יותר לבנין המקדש. ואכן, גם באופן מעשי.

כפי שציינתי לעיל, איננו נתינים של אימפריה זרה כפי שהיו אז. אי לזאת ובהתאם לכך, איננו צריכים להרגיש מחויבים להתייחס ברצינות לדברי ארה"ב¹ והאו"ם כפי שהרגישו אז. חשוב לשים לב, שהם היו כפופים לשלטון זר, בעוד אנו חייבים לשלם מחיר בעסקה או לבטל את העסקה.

בציפייה לבנין אריאל על ידינו, אכ"ר.

¹ עד כמה זה משתלם לקבל את הכסף מבחינה כספית גרידא, עיינו במאמרים באינטרנט.

הרב ברנדס העלה נקודות רבות להשוואה, אך כיום כבר התקדמנו, ודומני שהכיוון הרצוי להשוואה מתקרב יותר לממלכת בית חשמונאי. ניתן ללמוד מהם את הכיוון החל ממאבקי העצמאות וכלה בהקמת מערך שלטוני ודתי.

עם זאת, אעזוב כרגע את ההשוואה לעצמאות המדינית "יתר על מאתיים שנה" כפי שכתב הרמב"ם, ואדון קלות בגופו של מקרה, שיבת ציון, שהזכיר הרב ברנדס.

בבנין המקדש חגי צווח על עם ישראל, שטוען שמסתמא לא יהיה אישור של השליט לבנות ולכן הם לא בונים, וכפי שכתוב בחגי:

כֹּה אָמַר ה' יְצַבֵּאתָ לְאֹמֶר הָעַם הַזֶּה אָמְרוּ לֹא עָתָּה בָּא עַתְּ בֵּית ה' לְהִבְנֹת

(א', ב')

וברד"ק על אתר ביאר:

ולפי שבטלו צרי יהודה מהם בנין הבית, נואשו העם מבנין הבית, והיו אומרים לא הגיע עת הבנין

בעקבות תוכחות חגי וזכריה, מתחיל העם לבנות ורק אז מבקש אישור. חלק נכבד מ"המאחזים הבלתי חוקיים" נבנו ככה, ולפירוט השמות ניתן לפנות לד"ח טליה ששון.

בהמשך, חגי נושא נבואת פורענות קשה לעם על עצלותם לבנות את בית המקדש. אינני רוצה לבוא בטענות אלא רק להאיר את עיני

פעמים, ברובם המוחלט הלב מבטא את עולמו הפנימי של האדם. המדרש (קהלת רבה פרשה א', פסקה לו) מונה 58 תכונות אותן הלב ממלא, על סמך שלל הפסוקים. הנה כמה דוגמאות, כדי לחמם את הלב:

- "וְכָל יֶצֶר מְחֻשְׁבֵּת לְבוֹ רַק רַע כָּל הַיּוֹם" (בראשית ו', ה).

- "יֶצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו" (בראשית ח', כא).

- "וַיִּפֹּל אַבְרָהָם עַל פָּנָיו וַיִּצְחַק וַיֹּאמֶר בְּלִבּוֹ הֲלִבְנֵי מֵאָה שָׁנָה יוֹלֵד" (בראשית י"ז, יז).

- "וְאֶקְחָה פֶת לָחֵם וְסִעַדוּ לְבָבְכֶם אַחַר תִּעְבְּרוּ" (בראשית י"ח, ה).

- "וְאֵתָה תִּדְבָּר אֶל כָּל חֻמֵי לֵב אֲשֶׁר מְלֵאתִיו רוּחַ חֻקְמָה" (שמות כ"ח, ג).

- "וְנִתְּתָ אֶל חֶשֶׁן הַמְשָׁפֵט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים וְהָיוּ עַל לֵב אֶהְרֹן" (שמות כ"ח, ל).

- "וְלֹא יִמַּס אֶת לֵבָב אֶחָיו כְּלָבָבוֹ" (דברים כ', ח).

- "כְּתִבֶם עַל לוח לְבָד" (משלי ג', ג).

כנראה שהמונח לב התפרש כתמצית מרכזית ופנימית, לזו ההווה שבגוף האדם, ולא דווקא רק בתוך איבר.

אין הרבה לבבות אמיתיים בתנ"ך, מהבודדים שניתן למצוא הינם לבבות שבורים³: "וַיִּתְקַעַם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם" (שמו"ב י"ח, יד) וכן "וַיִּצְא הַחֲצִי מִלְבָּד" (מל"ב ט', כד).

מחז"ל ועד בכלל

בעבר הייתה קיימת תפיסה, שהיום המדע רואה בה טעות, לקשור בין האיבר לבין הרגש או השכל, הבבלי למשל נוקט: "כליות יועצות, לב מביין" (ברכות סא.). המדרש לוקח זאת צעד אחד קדימה (ויקרא רבה ד', ד), כל הגוף שותף למזימה האנושית:

עשרה דברים משמשין את הנפש: הושט למזון, והקנה לקול, והכבד לחימה, והריאה לשתיה, המסס לטחון, והטחול לשחוק, והקיבה לשינה, והמרה לקנאה, והכליות מחשבות, והלב גומר, והנפש למעלה מכלם

ולא ברור בדברים אלו האם אמירה זו הינה עובדתית או מחשבתית. תפיסה זו המשיכה לפעום במהלך הדורות עד אשר בעת המודרנית עמדו על תפקידם של המוח והלב. אבל כל עוד בלבב פנימה, נפש

³ כמאמר השיר "רק אל תשברי לי תלב כי בניתי עליך".

מחשבה

קול ליבי דופק

שמע ישראל בפרספקטיבה לבבית

דוד נוסן*

רכיבים: דם ואש ותמרות עשן

כמו שעון, תיק תק, דופק, לא נח לרגע¹. לא נתון לפקודתו של איש, השריר היחיד שלא יוצא לבין הזמנים. מפעיל מערכת אספקה יעילה, שכל צבא היה מייחל אליה. מעל 100 אלף קילומטר אותם הוא משרת בקצת יותר משניה. משאבה אימתנית, המזרימה כ-8000 ליטר ביממה. הלחץ שבו כל כך גדול, שיכול ליצור גייזר בגובה של מטר וחצי².

ומה עם רגשות? כששאלתי כמה בחורים בישיבתנו הקדושה, אודות הלב, קיבלתי מגוון רחב של תשובות:

- אה... זה שנמצא בסוף הארטישוק.
- אני חושב שיש כזה מכון, משהו עם מחשבים.
- יש אבנים עם לב אדם³.
- אומרים שהם גדלים בעתניאל.
- מכה קטנה בכנף.
- התוכנית של מרקו, חיפש את אמא שלו, עם איזה קוף חמוד.
- היה פעם איזה מלאך עם חיצים, איך קראו לו?

אל תנ"ך ידך

בשביל להבין את לב העניין, נתחיל מההתחלה, "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". התורה פותחת בב"ת ומסיימת בלמ"ד ("לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל"), אותיות 'לב'. הלב מופיע בתנ"ך 827

* המאמר מוקדש לאימי היקרה, אותה אני אוהב מאוד.

¹ ח"ו. 2.5 מיליארד פעמים בחיים ממוצעים של אדם.

² מי ששיחק GTA, יודע למה הכוונה.

יהודי הומיה, עוד לא אבדה תקוותו של הלב, בייחוד לאור העובדה, שאת מקום משכן הנפש, עוד לא קבעו, שנאמר "הַנְּסֻתָּה לְה' אֱלֹהֵינוּ" (דברים כ"ט, ח).

בתור אדם השואף להיות רוחני בע"ה, אומר שגם אם בסופו של דבר הלב היו משאבה בעלמא, אין זה אומר שמאחוריה לא קיים רובד יותר רוחני, מיסטי. עדות לכיוון זה אנו רואים בחז"ל כאשר מעניקים לכל איבר ואיבר מצווה⁴, וכן בקבלה ברעיון תיקון האברים.

בכל לבבך, בכל השישה

עד כאן זו היתה הקדמה⁵, לנושא אליו שמתני לב זה עתה, בלימודנו את מסכת ברכות, שכפי שכבר עמד על כך מו"ר ראש הישיבה, הרב ליכטנשטיין, בשיעור הכללי השני, הינה מסכת שלפחות חצייה עוסק בכלל בעבודה שלב.

בפרשיית שמע מופיע הלב 6 פעמים, על הטיותיו השונות⁶, לטוב ולרע: "בכל לבבך" (ב' פעמים, בפרשייה ראשונה ושנייה); "על לבבך"; "יפתה לבבכם"; "על לבבכם"; "אחרי לבבכם".

אם זה היה נגמר פה, ניחא, אבל מצאנו שבק"ש קיימות מספר הלכות מיוחדות (ברובן חופפות לתפילת י"ח) בנוגע ללב דייקא:

1. כוונת הלב: "היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא" (משנה, יג.). "הקורא את שמע צריך שיכוין את לבו שנאמר שמע ישראל" (טז.). בנוגע לשמונה עשרה נאמר "היה עומד בחוץ לארץ יכוין את לבו כנגד ארץ ישראל" (ל.).

בשמונה עשרה, ידוע הדבר שאין להסתפק בכוונה בעלמא, ויש לכוון גם את הגוף, כלומר את הלב, המבטא את מרכז ופנים הגוף. נ"ל שהדבר נכון במידת-מה גם לגבי שמע ישראל, שם לא נאמר לכוון לארץ ישראל, אלא 'לכוון', סתמא. וידוע הוא ששמע ישראל הינה קבלת עול מלכות שמיים, אם כן, נראה שיש לכוון את הלב לכך, לא רק כוונתית, אלא גם בפועל. ואכן מצויה

הלכה לכוון בחי"ת דאחד כנגד הארץ ולמעלה ממנה, לשבעה רקיעים.

2. "שלא יראה לבו ערותו" (כה:). הלכה דומה, ויותר מחמירה מצינו בשמונה עשרה, שם אסור שענינו יראו את ליבו. ועולה השאלה – כיצד הלב רואה את הערווה⁷, וכאן ברור שמדובר בלב כפשוטו! היום אנו מכירים את הגארטל, שיסודו בהלכה פסוקה, אנחנו גם מברכים על כך כל בוקר – 'אזור ישראל בגבורה'. היום הגארטל בא לידי ביטוי במכנסיים שלנו.

3. "ההוא מבעי ליה לכדרכי יצחק דאמר 'וְשִׁמְתֶם אֶת דְּבַרֵי אֱלֹהִים' (דברים י"א, יח), צריכה שתהא שימה כנגד הלב" (יג:).

4. הרמב"ם (פ"ד, ה"א), כתב ש"מי שהיה לבן טרוד ונחפז לדבר מצוה פטור מכל המצות ומקריאת שמע". הרמב"ם מוסיף את המילה 'לבו', שלא מוזכרת בגמ'.⁸

נראה שבק"ש חל קיום מיוחד, וקשר חזק של הלב במצווה, בין אם מדובר באיבר מרכזי בגוף, כמבטא את פנימיות האדם, ובין אם מדובר במעלות רוחניות נסתרות הקיימות בו. שילוב הגוף בעבודת השם איננו עניין חדש, ומצינו אותו בשלל מקומות – השתחויות, ניענועים⁹, ויקודים, גם עבודת הקורבנות מבטאת רעיון זה בצורה מסוימת וכו'. קיימות שתי אפשרויות להבין מגמה זו:

1. אחרי המעשים נמשכים הלבבות, ולענייננו, אחרי הלבבות נמשכים הלבבות...

2. יש עניין שגם הגוף, החומר ישתתף ויתעלה בעבודת ה'.

סופו של דבר, אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמיים, שהאדם יראה לעניים וה' יראה ללבב, שנאמר – רחמנא ליבא בעי.

וכדי לא לסיים בנימה אופטימית שכזו, רק אזכיר שהעבודה הנ"ל איננה פשוטה כלל וכלל שנאמר – "וְכָל יֶצֶר מַחְשַׁבֵּת לְבוֹ רָע רַע כָּל הַיּוֹם", ולעיל שם "יֶצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו"⁹.

⁴ מדרש משלי לא: "בני ישראל (נצטוו) על רמ"ח מצות עשה, כנגד האברים. כל אבר ואבר אומר לו לאדם, בבקשה ממך, עשה בי מצוה זו".

⁵ ארוכה להפליא, דבר שמקובל אצל חלק מסוים מראשי הישיבה. לפי בדיקה קצרה שבדקתי, הקדמה יכולה להיגמר 13 וחצי דקות לפני סוף השיעור הכללי.

⁶ הפך האומר – 'כאיש אחד בלב אחד'.

⁷ עיניים בגב? עיניים בכותל?

⁸ "כָּל עֲצֻמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה" (תהילים ל"ה, ז).

⁹ ואל תקשה מ"לב טהור ברא א-ל-הים", ששם ב"ת ד'ברא" מנוקדת בשווא, וזו לשון בקשה לעתיד.

צבא אשם

ימים אלו הם ימי החופש האחרונים שלהם. הם לא יודעים למה הם נכנסים... תלמידי הישיבה בני שיעור א' עתידים לעבור את חילום עוד ימים ספורים. הללו זוכו לצילום חלל הפה, ללקיחת טביעות אצבעות ולכרטיס השל"ת הנספך. מומלץ לתלמידים לוודא את תקינות פרטיהם לפני החיול. מסופר על גושניק, שבחילו נשאל לאן ברצונו שכספו יגיע אם 'קרה לו משהו'. הלה ענה: "גם אם יקרה לי משהו, אני רוצה שהכסף שלי ישאר אצלי. אה, הכוונה היא למקרה שאני אמות?". אנא, אל תהיו גושניקים מתוחכמים.

פרייטק בתי הכסא

אולי הכנה לימי העיון בתנ"ך, בחרה הישיבה לשפץ דווקא בימי הקיץ הלוהטים את תאי השירותים מתחת לבית המדרש, ובכך מנעה מקום מפלט נוסף בעל מזג מתלמידים שביקשו לצנן את רוחם. על פי השלווה שבה נחים העובדים לצד אתר העבודה, נראה שהעבודות יימשכו עוד זמן רב.

לקראת לימוד (או שינה)

נמאס לך מהעכברושים בחדר? מן הנמלים בבית המדרש? מהשכן הנוחר (בבית המדרש)? הגיע הזמן לשינוי!

בימים אלו מתחלקים החדרים והמקומות בבית המדרש לשנת תשע"ג. מומלץ לטפל בנושא בהקדם, להתייחס למעטפה של אחראי החדרים, שקד חיים, ולפנות לאחראי המקומות ידידיה חרבש, בעת הצורך. נא לא לפנות בזמן הסדרים או ההפסקות.

למה עוד...

חיילנו היקרים משיעור ג' אשר יצאו לקורס מ"כים סיימו אותו בהצלחה ביום רביעי, ושובצו איש איש במקומו: נדב אשל, עמיחי גוטליב ויאיר נסמי הלכו להעמיד טירונים בשלשות; יהושע כץ ואשר טרויגן פנו לפלוגת המסלול, ואביעד אוסטר נשלח למצות שרידי ראבק מהוותיקות. חלק מבעלי דרגות הסמל נצפו שבים לישיבה כדי לקבל שיחות עידוד ומוטיבציה לפעול ולתפעל את השליחות המשמעותית בה בחרו.

לקראת גיוס

בשבת פרשת קרח עברו בני שיעור ב' שבת שיעורית מרוממת, נשגבת ומרנינה בשיבת 'הכותל' אשר בירושלים. קדם לשבת, טיול ביום שישי בהדרכתו של הרב יצחק. בתפילת ערבית נשאו הבחורים תפילה בכותל, ולאחר מכן הסתובבו להם ברובע היהודי. "חצוי לכם" התבטא גם בעוד סיור במהלך השבת ובסעודות מה'אירוח' של ישיבת הכותל. כל זאת, כחלק מהכנתם הנפשית, הפסיכולוגית, הקיומית והרוחנית לקראת גיוסם לצה"ל.

בהקשר זה, בני השיעור החלו עתה בשבוע חזרה מוקדם, שלאחריו תגיע ההכנה הנכספת לצבא, הכוללת שיחות ושיעורים רבים ומגוונים בניצוחם של הרב יצחק, מוטי גוטמן, נתנאל אפק ועוד.

"איש על דגלו באותות"

בעוד שיעור א' מתחילים את הפז'ם, הרי ששיעור ב' כבר מריחים את המדים, ומתחילים לקבל צבע ירוק (ויש שיאמרו: צהוב). ביום רביעי פורסם השיבוץ: תלמידינו היקרים יזכו לשרת בעיקר בחטיבת כפיר, אשר אחד מיתרונותיה הוא מדיה הלא-שקופים. לעומתם, קבוצה לא מבוטלת תלמד לשחות היטב בחיל הים, יחידה אשר מדיה לא זכו לתכונה היקרה דלעיל, לטענתם של חלק מהמתגייסים. בהצלחה! עוד מספר חיילים נשלחו אחר כבוד אל המרכבה, ואחרים (לצנחנים). בעלי הפרופיל העורפי טרם זכו לקבל את שיבוציהם.

